

Ministry of Education and Science of Ukraine
Sumy State University (Ukraine)
The College of New Jersey (USA)
Camarines Sur Polytechnic Colleges (Philippines)
European Danube Academy (Germany)
University of Kragujevac (Serbia)

Proceedings

STRATEGIC INNOVATIONS OF SOCIAL COMMUNICATIONS AND FOREIGN PHILOLOGY IN CRISIS TIMES

I International Scientific and Practical Conference

1 June 2024

Sumy State University, Ukraine

Sumy 2024

**Ministry of Education and Science of Ukraine
Sumy State University (Ukraine)
The College of New Jersey (USA)
Camarines Sur Polytechnic Colleges (Philippines)
European Danube Academy (Germany)
University of Kragujevac (Serbia)**

Proceedings

**STRATEGIC INNOVATIONS OF SOCIAL COMMUNICATIONS AND
FOREIGN PHILOLOGY IN CRISIS TIMES**

I International Scientific and Practical Conference

1 June 2024
Sumy State University, Ukraine

Sumy 2024

UDC: 81'25'42:316.7(063)(0.034)

S88 Strategic Innovations of Social Communications and Foreign Philology in Crisis Times: collection of scientific paper of the I International Scientific and Practical Conference (1 June 2024) / responsible editor Nabok M., responsible designer Sadivnycha M. Sumy: Sumy State University, 2024. 351 p.

The collection includes scientific materials devoted to current problems in the field of distance teaching and learning in the era of digital technologies, in particular in language pedagogy, media innovations, modern translation, ethnolinguistics, stylistics, methods and methodologies of modern linguistic and literary disciplines. The composition of the collection is scientific research on the preservation of national identity and cultural heritage, intercultural communications, psychological theory and practice, sociological research.

For teachers of higher education institutions, graduate students, students, teachers of secondary schools, gymnasiums, lyceums and colleges, all those interested in socio-humanitarian issues.

The materials are printed in the author's editorial

Sumy State University, 2024

СЕКЦІЯ 1
СТІЙКІСТЬ І АДАПТАЦІЯ В МОВНІЙ ОСВІТІ: ВИВЧЕННЯ
ЛІНГВІСТИЧНОЇ ТА КУЛЬТУРНОЇ ДИНАМІКИ

Беценко Т.П.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1936-6673>

доктор філологічних наук, професор

м. Суми, Україна

ПРО ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ЯК ІНТЕГРОВАННИЙ
МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ВИД РОБОТИ З ХУДОЖНІМ ТЕКСТОМ:
ДИДАКТИЧНИЙ ВИМІР

Нині набуває актуалізації культурологічний аналіз художнього тексту, що постає різновидом філологічного розбору. Це один із складних видів аналізу, тому що передбачає володіння різномірною інформацією, до того ж – не лише філологічною. Для успішного здійснення вказаного виду роботи потрібні також відомості з естетики, філософії, історії, етикету, релігієзнавства, етнографії, країнознавства, психології, етнопсихології, соціології, можливо – з біології та інших наук. Ще не існує конкретного і точного алгоритму культурологічного аналізу тексту. Спроб практичного цілісного виконання означеного виду роботи поки що не засвідчено. *Лінгвокультурологічний* розбір художнього твору є складником його філологічного аналізу. Актуальність теми дослідження детермінована сучасною подієвістю – діяльними процесами у сфері міжкультурної комунікації, активізацією міжкультурних контактів у багатоманітних сферах життєдіяльності, прагненням і, можливо, потребою взаємопізнання різних культур і їх носіїв через мовно-художню дійсність, духовне надбання.

Лінгвокультурологічний аналіз художнього тексту ще не привабив широкого кола дослідників. Немає цілісних ілюстративних зразків такого розбору, конкретних рекомендацій. Проте інтерес до цього різновиду діяльності

все-таки спостережено. Увага до лінгвокультурологічних проблем і необхідність такого виду вправ започаткована у працях С. Єрмоленко, Л. Мацько, О. Селіванової та ін. У зв'язку з розширенням меж міжкультурної комунікації потреба у такому різновиді вправ зростає. Тому елементи лінгвокультурологічного аналізу практикують на уроках зарубіжної літератури. Необхідним є лінгвокультурологічний розбір художнього тексту на заняттях з української та світової літератури, також на заняттях з лінгвістичного/лінгвостилістичного аналізу тексту тощо у ЗВО.

Сьогодні поняття *культурологічний* набуває все більшої ваги і поширення. Актуальними і такими, що вимагають подальшого обґрунтування, постають терміни культурологічний аналіз художнього тексту; культурологічний концепт; культурологічна змістова лінія на уроках літератури; культурологічна компетентність філолога; урок культурологічного аналізу; культурологічний компонент при вивченні зарубіжної літератури; культурологічний підхід до викладання літератури в основній школі; культурологічний підхід до аналізу художнього твору; культурологічний контекст вивчення літературних творів. Засвідчені спроби дати формулювання означеним поняттям. Термін культурологічний аналіз художнього тексту ще не має остаточної дефініції. Під культурологічним аналізом загалом розуміють прийоми й види поглибленої, розгорнутої, ґрунтовної роботи з літературним твором, що спрямована на цілісне, монолітне осягнення прочитаного в контексті національної й світової культур – з урахуванням філософських, історичних, естетичних, релігійних, лінгвістичних, літературознавчих, психологічних тощо аспектів тлумачення словесно-художнього тексту як феноменального мистецького і культурного явища. Культурологічний аналіз маніфестує своєрідне поглиблене «входження» в художній текст, осягнення реалізованої в ньому системи цінностей, пізнання авторської моделі світу та людини, осмислення його національно-культурної (етнокультурної) природи й через текст занурення в певну культурну дійсність або силове поле культур. Суто фаховим постає лінгвокультурологічний розбір художнього твору, що вимагає професійного підходу, глибоких різнорівневих

знань. Мовна картина світу, оприявлена в художньому тексті, – в епіцентрі уваги у ході означеного розбору. Такий вид роботи потребує належної спеціальної підготовки. Його доцільно практикувати у підготовці вчителів-філологів, фрагменти такого аналізу варто використовувати у ході навчання іноземних студентів. Означений вид роботи з текстом вважаємо перспективним. Можливий також компаративний лінгвокультурологічний аналіз художнього тексту.

Пропонуємо кваліфікувати лінгвокультурологічний аналіз художнього тексту як самостійний і цілісний його розгляд, як окремих, осібний різновид наукового розбору, насамперед – філологічного (лінгвістичного), що передбачає інтеграцію знань різноманітного змісту з метою виявлення культурно значущих одиниць у визначеному творі словесного мистецтва. Лінгвокультурологічний аналіз художнього тексту вбачаємо у ідентифікації та описові різнорівневих мовних одиниць, що безпосередньо вказують на народномовне, лінгвоетнічне, країнознавче, національно-культурне середовище / джерело, слугують засобами позначення етнічної дійсності, мають чітко виражене національне забарвлення, орієнтують на етноідентифікацію відтворюваних реалій, слугують маркерами національної картини світу; у встановленні культурної (народознавчої, етнічно забарвленої) семантики різнорівневих лінгвоодиниць та їх співвіднесеності з певним етносом; у з'ясуванні народознавчої природи повідомлюваної в тексті інформації; у пошуку та описові особливостей реалізації в тексті (в словесно-образному, мовно-естетичному його оформленні) ментальності мовця / автора.

Лінгвоаналіз тексту у культурологічному вимірі постає як пошук та інтерпретація понять, що національно марковані, тобто такі, що пов'язані з певним середовищем, соціумом буття. Звичайно, якнайкраще такий вид роботи виконувати на зразках текстів зарубіжної літератури. Хоча можна спробувати реалізувати лінгвокультурологічний опис художнього твору, належного рідномовній дійсності. Доречно підкреслити, що лінгвокультурологічний аналіз художнього тексту орієнтований на увагу до слова як етнокультурного явища, що є вмістищем об'ємної інформації про духовно-матеріальне осердя нації, її самобутність, окремішність, світочуттєвість, побутові реалії. Такий вид роботи

спрямований на пізнання іншої дійсності, інакшої картини світу, чужої ментальності, іншої системи цінностей через слово (конструкцію), їх семантику. Він покликаний віднайти і пояснити, зрозуміти спільне та відмінне в моводійсності, буттєвості певного народу.

Чим зумовлений інтерес до виконання лінгвокультурологічного аналізу художнього тексту? Будь-яка культура постає як сукупність матеріальних і духовних цінностей, створених людством протягом його історії; як історично сформований комплекс правил усередині соціуму, орієнтований на його збереження та гармонізацію; як засіб ідентифікації; як показник окремішності, самотності. Культура є складною системою буття, що тяжіє до понять національний, етнічний, народознавчий, етнографічний тощо. У кожної людини формуються світоглядні уявлення про свою (рідну, національну) культуру і чужі (інші) культури. Пізнання мовних глибин свого, споконвічного і чужого – спосіб мовнокультурної самоідентифікації особистості.

Отже, лінгвокультурологічний аналіз художнього тексту – різновид інтелектуально-творчої діяльності, орієнтований на осмислення мовних етнореалій, засвідчених у словесно-образному тексті, на пізнання картини світу певного етносу взагалі, мовної картини світу – зокрема. Це шлях до розуміння світогляду, буття, ментальності рідного або іншого народу і водночас матеріал для роздумів, зіставлення, пошуку паралелей, поштовх до заглиблення у природу мови як феноменального явища, що відображає картину світу етносу.

Список використаних джерел:

Беценко, Т. Види аналізу художнього тексту.

<http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/philology/article/view/9707>

Беценко, Т. (2019). Лінгвокультурологічний аналіз художнього тексту в парадигмі сучасних наукових студій: базові поняття. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*, № 38. Том 3. <http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v38/part>

Беценко, Т. (2019). Лінгвокультурологічний аналіз художнього тексту як

різновид навчальних вправ у процесі вивчення іноземної мови. Викладання іноземних мов в Україні та за її межами: досвід і виклики. *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, Івано-Франківськ, 21–22 березня, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 22–24.*

Мацько, Л. (2011). Лінгвокультурологічний аналіз художнього тексту. *Культура слова*, Вип. 75, 56–66.

Paul F. Langer

ORCID: : <https://orcid.org/0000-0001-8735-0035>

Professor and Director

European Danube Academy

Malovana N.V.

ORCID: : <https://orcid.org/0009-0004-5423-5697>

PhD in Philosophy

Associate Professor

of the Department of Foreign Languages and Linguodidactics

Sumy State University

Sumy, Ukraine

Rudenko N.V.

ORCID: : <https://orcid.org/0000-0003-1929-2077>

PhD in Journalism

Lecturer of the Department of Foreign Languages and Linguodidactics

Sumy State University

Sumy, Ukraine

**THE ROLE OF LANGUAGE CODES IN COMMUNICATION: A
COMPREHENSIVE ANALYSIS**

Language codes (LC) play a crucial role in communication, serving as a foundation for conveying meaning and understanding between individuals. The study explores the significance of language codes in various contexts, including verbal and